

3. Соловей М. Шкільне краєзнавство України: основні періоди і тенденції розвитку у ХХ столітті // Рідна школа. – 2008. - №1. – С. 66-70.

4. Сухомлинська О. Моральне виховання учнів: педагогічна наука та практика. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/method/upbring/332/>

УДК 373.3.016.091.33:502.2(043.2)

КАЙС М. І., КУЗЬМА-КАЧУР М. І.,
Мукачівський державний університет

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В сучасній початковій школі відбувається системне оновлення змісту та перехід до нової структури навчання, спрямованої на формування духовного світу особистості, утвердження загальнолюдських цінностей, розкриття потенційних можливостей та здібностей учнів.

У Концепції Нової української школи підкреслюється, що освіта ХХІ століття – це освіта для дитини. Природничий компонент, згідно Концепції Нової української школи, вивчається на інтегрованій основі. Важливим етапом в організації навчання з використанням інтегративних методів є з'ясування факторів і обґрунтування умов, сприятливих для його реалізації. Під інтегруючими факторами слід розуміти такі компоненти змісту, які можуть бути введеними в «чужорідний» зміст, об'єднуватися чи зливатися з ним у системі вищого порядку, не гублячи в той же час своєї специфіки [2]. Результати інтегрованого навчання характеризують такі показники:

- уміння працювати на межі предметів;
- знання з різних предметів і вміння їх застосовувати в практичній діяльності завдяки використанню пересічних умінь;
- уміння працювати як самостійно, так і у співпраці, здійснюючи при цьому мислительні операції: аналіз, синтез, узагальнення, систематизацію;
- уміння розуміти і шанувати людську працю, її результати.

Алгоритм інтегрованої діяльності такий: поміркуй і дай відповідь; роздивись і продовж думку; обґрунтуй свої твердження; передай про свої відчуття; розкажи про свої дії; розгадай ребус; встанови зв'язки; прочитай і доведи; утвори нове слово; встав пропущені букви, прочитай і дай відповідь; продовж речення і намалюй відповідний малюнок; склади оповідання; підбий підсумок своєї роботи: чим ти збагатив себе? що корисного приніс однокласникам?

Згідно Концепції Нової української школи у 2018/2019 н.р. в першому класі вивчають інтегрований курс «Я досліджую світ», який повністю реалізує зміст освітніх галузей Стандарту початкової освіти: «Громадянської, соціальної і здоров'язбережувальної», «Природничої» – із залученням змісту інших галузей: «Технологічної», «Мовно-літературної», «Математичної», «Мистецької». Він має на меті розширити елементарні знання учнів про

предмети і явища природи та соціуму; розкрити в доступній формі зв'язки між неживою і живою природою та впливом людини на природу; виховувати любов до Батьківщини; формувати вміння аналізувати, оцінювати, систематизувати, узагальнювати об'єкти та явища, визначати закономірність зв'язків між ними; виробляти практичні уміння і навички [2].

У відповідності до програми розроблений підручник з інтегрованого курсу «Я досліджую світ» [1] адресований молодшому школяреві, який передбачає види діяльності учнів, що задовольняють природні потяги дитини до дослідництва і висновків, конструювання, комунікації, вияву своїх творчих здібностей. Ці види діяльності реалізовуватимуться в посібнику через систему завдань: «відшукай зайве», «знайди схоже і відмінне», «спостерігай», «досліди», «змоделюй», «установи зв'язки», «придумай», «розіграй сценку» тощо. Посібник структуровано за тематичними розділами. Перший розділ – «Про мене» – спрямовано на розширення уявлення учня про себе, пробудження допитливості до пізнання своїх можливостей та формування навичок самоорганізації, саморефлексії, самостійності; усвідомлення нової ролі школяра та формування початкових умінь учитися, розвиток емоційного інтелекту. Розділ містить такі теми: «Я в школі», «Як я сприймаю світ», «Я пізнаю світ», «Я відчуваю», «Я піклуюся про себе». Другий розділ «Я і навколишній світ» містить такі теми: «Як я досліджую навколишній світ», «Я дослідник. Я дослідниця», «Світ, який нас оточує», «Я і моє здоров'я». зміст його спрямований на формування сутності природничих понять, набуття дослідницьких умінь. У розділі «Моє близьке оточення» вивчаються теми «Я і моя сім'я», «Мій рід». На формування почуття патріотизму, громадянськості спрямований зміст розділу «Я живу в Україні». Кожна тема складається з навчальних модулів. Учитель самостійно вирішує, який із навчальних модулів потребує більше часу для опрацювання учнями. Для кожного з навчальних модулів передбачено розворот посібника. Також є додаток, у якому вміщено резервні завдання з кожної теми для зручної роботи вчителя з тими класами, які відрізняються рівнем навчальних досягнень і темпом опанування програмовим матеріалом. Завдання підручника сприяють розвитку критичного, логічного, творчого мислення, формуванню пошуково-дослідницьких умінь, розвитку спостережливості, творчої уяви, допитливості та формуванню позитивної пізнавальної мотивації навчання. Для формування дослідницьких навичок учнів у посібнику передбачено навчальні модулі «Я спостерігаю», «Я вимірюю», «Я досліджую». Уведення таких тем важливо, оскільки з методами пізнання школярі знайомляться вже в 1-му класі. Для формування умінь спостерігати, вимірювати, проводити досліди передбачено завдання і під час вивчення інших тем. Водночас, у процесі вивчення змісту тем розділу учням пропонується відгадати загадки, прочитати вірш, зробити поробки з паперу чи пластиліну. Завдання посібника підібрано таким чином, щоб сприяти усвідомленню учнями цілісності природи у всіх взаємозв'язках [1].

Література

1. Грущинська І. В. Я досліджую світ : підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч.1 // І.В.Грущинська, З. М. Хитра, І. І. Дробязко – К. : – УОВЦ «Оріон», 2018. – 120с.
2. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/school/reform/54276/dskmybq/>, вільний.

УДК 373.2.064.1:373.2-056.264

КАС'ЯНЕНКО О.М., СИНІЧКА Є.Б.,
Мукачівський державний університет

РОЛЬ СІМ'Ї І ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В ПРОЦЕСІ ПОДОЛАННЯ ЗАЇКАННЯ У ДІТЕЙ

Проблема заїкання була актуальною завжди, тому викликала неабиякий інтерес в багатьох науковців та практиків. Але попри глибоку її вивченість, вона не стає менш актуальною та цікавою.

Заїкання є одним з найпоширеніших розладів мовлення, яке найчастіше виникає в дитинстві і без сторонньої допомоги може залишатися протягом років. Ця проблема є серйозною для дитини, адже заїкання призводить до труднощів у навчанні, обмежує вибір професії в майбутньому і може створювати дискомфорт в особистому житті.

Порушення мовлення не може існувати саме по собі, воно завжди зачіпає і внутрішній світ людини. Розуміння своєї мовленнєвої вади породжує певні психологічні особливості: полохливість, невпевненість в своїх діях, беззахисність, сором'язливість, відчуття пригніченості, постійне переживання за своє мовлення, мовчазними, страх висловлювати свою думку в присутності незнайомих. Також спостерігається феномен фіксованості на своїй ваді, адже в більшості для заїкуватих мовлення стає причиною постійної травматизації психіки. В наслідок цього, деякі діти починають уникати розмов, різко обмежують мовленнєві контакти. Інші, навпаки можуть стати агресивними, нав'язливими [1].

Проаналізувавши дослідження науковців (Л. Міссуловіна, В. Шкловського, Ю. Некрасової, О. І. Сікорського, Р. Є. Левіної, М.К. Шеремет), ми можемо відмітити, що заїкання є складним комплексним захворюванням, яке вимагає різностороннього підходу до лікування. Найчастіше використовується комплексний медико-педагогічний підхід, який включає медикаментозне лікування і процедури, психотерапію, логопедичні заняття і виховні заходи [1; 2].

Однією з важливих умов, за якої повинна відбуватися корекція дитячого мовлення – погоджені однакові виховні впливи в дошкільному закладі та в сім'ї. Різні вимоги та межі дозволеного завжди негативно впливають на процес виховання, а особливо в випадках з заїкуватими. Дитяча нервова система є досить слабкою, а в тих, хто має дане порушення мовлення вона до того ж перебуває в постійному стані напруження. Тому головним завданням для

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>